

Châng thlan: *Thupuan 4:8–11.*

Zirlâite tân:

Hriat tûr: Pathian chibai bûkna dik tak chu eng nge ni tih leh, Pathian leh Setana inkâra indona ropui thleng mêkah hian eng nge pawimawhna a neih tih pawh an hre bawh ang.

Vei tûr: Pathian chu an tih ang a, anmahni tâna thil a lo tih tawhte avângin an lâwm êm êm bawh ang.

Tih tûr: An thilung leh rilru zawng zawngin Pathian chu chibai an bûk ang.

THUPI TËHEN

I. Hriat tûr: Chibai bûkna dik tak

- A “Chibai bûk” tih thumal hi eng nge ni a awmzia? Chibai bûknaah chuan eng thilte nge awm tshin?
- B Chibai bûkna dik tak leh chibai bûkna lem hi eng tin nge kan hriat hran theih ang?
- C Pathian chu chibai kan bûknaa a laipui ber a ni tih eng tin nge kan hriat theih ang?
- D Vântirhkoh pathumte thuchahah hian chibai bûknain eng nge pawimawhna a neih tshueh?

II. Vei tûr: Pathian ropuizia

- A Pathian nungchanga eng hi nge i tân pawimawh ber? A eng ber hi nge wawiina i harsatna tawh mêk atân khân tângkâi?
- B Pathianin i tâna thil a lo tih tawhte i ngaihtuah chângin i rilru-ah eng thil nge lo awm tshin?

III. Tih tûr: Kan nun pum puia chhâng lêtin

- A Thínlung taka Pathian chibai bûkna leh rilru-a chibai bûkna hi eng tiangin nge a danglam?
- B Hêng chibai bûk dân chi hnihte (ti mai ila) hi eng tin nge a takin a lo lan chhuah?
- C Pathian chu keini tihlen/tihropui theih a nih hau loh rualin eng tin nge kan chawimawi theih tho si? Pathian chibai kan bûknaah hian eng nge ni kan chawimawi ber ðhin?

KHÂIKHÂWMNA: Pathian chibai bûkna hian chawimawhna leh zahna bâkah, a rawngbâwlna leh a thu âwihna a huam a. Pathian nungchang leh min tlanna atâna thil a tihte hian a thil siamte chu amah chibai bûk tûrin a sâwm a, chutianga an tih chu Pathian laka an inngahzia an tihlanna a ni nghâl bawh.

INZIRTÎR DÂN TÛR

RAHBI 1—Chawk phûr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *Thupuan 14:6, 7.*

Thlarau ðhanna atâna thu pawimawh: *Chibai bûkna dik tak chu Pathian chu Pathian a nihna ang leh, kan tâna thil a lo tih tawhte kan chhân lêtna hi a ni.*

ZIRTÎRTÛTE TÂN BIK: Chibai bûkna hi tâwpna huna thu inchuh ber a la ni dân a. Tu nge chibai kan bûk tih chuan tu lakah nge kan rinawm tih a tichiang nghâl mai dân a ni. Zirlâi i zirtîr pahin tu nge chibai kan bûk chu ni tih hriat a pawimawhzia uar takin i sawi dân nia.

A sawi hawn nân: Ni khat chu John-a hian an kawmthlang maia pâ lo ðo ðeuh mai chu lâk tumin a chhuk a. Pa chungchâng hi a lo zir sil ve tawh a, pa hming chi hrang hrang pawh a hre ve nual nghe nghe. A kawmthlanga ðo pawh chu ei chi nia hriain ðhenkhat chu a pawt a, tlâi hmeh atân inah a keng chho a. Ei chi a ni tak tak em tih hriat nân an zirtîrtu ni ðhin hnêna entîr ve leh phawt a tum a. Mahse in a thlen chhoh meuh chuan a lo tlâi

tawh angreng bawk si nêh, an zirtîrtupa pawh chu a va hmuh hman ta lo.

Ei chi ngei a ni tih ringan a chhûm ta tho a, an chhûngin an ei ta hlawm a. Mahse John-a hian a lo hre soal niin, a pa pawh chu pa azawnga pa hlauhawm ber zînga mi, thin tichhia a, thihna hial pawh thlen thei a lo ni reng mai! Dârkâr riat emaw vêl hnu-ah chuan John-a chu a luak ãan ta a, doctor-ten an en fiah hnu chuan a kal leh thinte chu a lo chhe nasa hman hle tawh a ni. Vânehthlâk takin a nunna an chhan thei hrâm a, a thil hriat soal avâng chuan a nun a chhân ãhelh a nih chu.

Tirhkoh Johana pawh hian tu nge chibai kan bûka chu ni tih hriat a ãul thu min hrilh a. Pathian chauh hi chibai kan bûk tûra chu niin, kan chibai bûkna chuan a laka kan rinawmzia a tilang tûr a ni bawk.

Sawi ho tûrte: Enga ti nge pa ei chi leh ei loh chi hi hriat hran a harsat viau le? A hriat hran theih nâna John-an tehfung a hman kha eng nge ni? I chhâna chuan chibai bûk dân dik leh dik lo hriat hran thu-ah a pui thei che em?

RAHBI 2—Zawng chhuak rawh

ZIRTÎRTÛTE TÂN BÎK: Tûnah chuan chibai bûkna chu eng nge ni tih leh, chibai bûkna chuan indona ropui thleng mêkah hian eng nge pawimawhna a neih tih kan zir ang a. Chibai bûkna dik takah chuan eng thilte nge awm tih hriatna hi Setanan chibai bûkna suaka chibai bûk tûra min bum a tumna lakah invên nân a ãul a ni tih uar rakin sawi ang che.

ZIR ZÂUNA

I. Chibai bûkna nihphung chu (*Thupuan 4:8–11*)

Bible hian chibai bûkna nihphung chi hrang hrangte sawi nân Grik ãawng leh Hebrai ãawnga thumal eng eng emaw a hmang a. Hebrai ãawnga chibai bûkna sawina thumalte hian

chawimawina, zahna, ngaihsâna, ðihna tih kâwkin chutiang chu inngâitlâwm taka mi dang tu emaw hmaa kûnna, bawkkhupna hmanga lantîr a ni ðîn baw. Chutih rual chuan, Thuthlung Hlui lehkhabutea chibai bûkna kan hmuhte hi chu taksa chêt dân hmanga lantîrna ringawtah a inkhûrkhung chuang lo. Isaia chuan thuâwihna tel lova chibai bûkna thiltih tih ve satliah maina ang chi rêng rêng hi chu Pathian chibai bûkna a ni lo hrim hrim niin a sawi nghe nghe (*Isaia 1:10–17, Isaia 58*).

Thuthlung Thar lamah pawh kûn, bawkkhup, zah, chawimawina lantîr leh inhlanna emaw, rawngbâwlsakna emaw kâwk thumal chi hrang hrang kan hmu a. Thuthlung Thar lehkhabuten chibai bûk tih sawina thumal an hman tlânglâwn ber chu *proskyneo* niin, a ngialngana lehlin dâwn chuan “thil eng emaw fâwp” tih tûr a ni ang. Hmânlâi chuan lal emaw, mi pawimawh emaw hnêna zahna lantîr nân an hmaah kûnin an kê an fawhsak ðîn a, chu chu, chu mi chung a an inngahzia, a laka an inphah hniamzia tilangtu anga ngaih a ni ðîn (William F. Arndt, F. Wilbur Gingrich, Frederick W. Danker, and Walter Bauer, *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature* [Chicago: University of Chicago Press, 2000], p. 882 en la).

He thumal hi Pathian chibai bûk tih awmzia sawifiahna atâna hmangin fawh emaw, bawkkhup emaw ringawt chu awmzia a awm thui lêm lo tih kan hre thei âwm e. Pathian chibai bûk tih awmzia chu Pathian ropuizia leh thiltihtheihzia pawmna niin, ani chu Siamtu a ni a, keini erawh a thil siamte kan ni tih hriatna a ni a; tin, keimahni tlin lohzia, ðanpui ngâi kan nihzia leh amaha innghat pumhlûm ðhak kan ni tih kan pawmna a ni baw. Chutiang tak chu thil nih dân a ni tih kan hria a nih phawt chuan Pathian chu kan nuna thuneitu ber a ni tih kan pawm lo thei lo ang.

Chibai bûkna dik takah chuan thil pawimawh tak tak a awm. A hmasa ber leh pawimawh ber chu Pathian chauh ngaihtuah bera neihna a ni a (*Deut. 6:13, Mat. 4:10*). A pahnihna chu,

intihluhna thil a ni ngâi rêng rêng lo hi a ni leh bawk. Pathian nungchang chu ða kan ti a, kan tân thil a tihte avânga kan lâwm êm êm bawk a ni tih kan lantîrna a ni. Mi dangte hmuha mâwi kan zawn vânga ti kan ni lo va, thinlung chhûng ril tak aţanga lo chhuak a ni zâwk. A pathumnaah chuan chibai bûkna chu Sabbath nia kan thiltih a hi a ni ringawt lo va, kan inkhâwma kan thiltihte pawh hi a ni ringawt chuang hek lo.

Nun dân phunga kan neih a ni zâwk. Pathianin thil min tihsak tawhte kan chhân lêtna leh kan nuna kan lan chhuahtîrna a ni a. Thupuan 4-a lalthuthutphah awmna pindana thilung pali-te chuan a chhûn a zânin chibai an bûk a nih kha. Chutiang taka ngawrha chibai bûk chu kan tân tih theih la ni rih lo tho mah se, kan thil sawi leh thiltih tinrêng mai hian Pathian hming a châwimâwi tûr a ni tih erawh chu kan hriat a pawimawh khawp mai.

Chibai bûkna dik tak chuan mi tihpumkhat theihna a nei a, chutiang chu kawng dang hmanga neih ve theih a ni lo. Kan rinna Laimû ber chu chibai bûka kan rilru kan sâwr bing hian mi ðen hrang theitu thilte chu kan hmuh kân ðhîn a. Keimahni chauhin kan ni emaw, inkhâwmna inah kan kal a ni emaw, khawvêl hmun hrang hranga kan tih ang ti vetu mi dangte nêh Pathian chibai kan bûk tlâng a, amah chu kan fak za bawk a ni.

Chutiang chu a nih avângin chibai bûkna chuan keimahni mai ni lovin, chumi âia lian leh huam zau zâwk pêng pakhat kan ni ve tih inhriatna min neihtîr a. Chutih rual chuan, chibai bûkna hian Pathian chungga innghat kan nihzia min hriat chhuahtîr ðhîn bawk. Thil siam zawnng zawngte hi Pathian chungga innghat vek kan ni tih kan lo hriat chia hian inthendarhna thlentu chapona leh inîtsîkna chu a lo bo ðhîn a ni.

Ngun takin ngaihtuah teh: Eng tin nge thuâwihna hi chibai bûkna anga chhiah theih a nih? I chibai bûkna nun kha eng ang nge ni ve le?

II. Chibai bûkna leh Indona Ropui (*Thupuan 14:6–12.*)

Chibai bûkna dik tak awmzia hriatthiam pawimawhzia chu vântirhkoh pathumte thuchaha chibai bûknain hmun laili tak a chan dân hian a tichiang a. Chu mai ni lovin, Pathian leh Setana inkâra indona ropui thleng mêk han thlîr pawh hian a lang fiah viau bawk. He indona hi Pathian laka Setana a hel avângin vânah a inñan a, Setana chuan a chopo êm avângin Pathian nêñ intluk reng emaw a inti ta mai a ni (*Isaia 14:14*).

Pathian nungchang ngei chu a bitum miau avângin he indona hi chhonzawm reng a la ni ta zêl a. Pathian chuan hmangaihna leh khawngaihna lan chhuahtîrna hmangin a nungchang dik tak chu a lantîr a, chu chuan amah chibai bûk ve kan ba a ni tih min hriattîr bawk. Chutih laiin Setana erawh chuan bumna hmanga chibai bûk tûrin mi a sâwm ve reng thung a. Setana chuan Pathian ni lo thil dang ngaihtuah zâwka kan neih theih nân chibai bûk dân dang a rawn vawr chhuak ta a ni. Vântirhkoh pakhatna thuchah hian chibai bûk phû awm chhun chu Pathian, lei vâñ leh a chhûnga thil awm zawng zawngte Siamtu chauh a nih thu min hrilh a. Siamtu'n a lo tihthianghlim tawh ni sarìh ni Sabbath chawimawi hi amah chu chibai kan bûk a, a lakah kan rinawm tlat a ni tih kan lantîrna a ni.

Amaherawhchu, chibai bûkna tih awmzia hi chibai bûkna nî tihna chauh anga kan ngâi a nih chuan a thuchahin a huam dangte kan hmuh hmaih thung ang. Siamtu'n amah chibai bûkna nî tûra a lo ruata amah chibai kan bûk hi a dik êm êm rualin, chu mai chu a tâwk lo, a thil siamte pawh kan hlut a tûl bawk. Thil siamte i tihchhiatsak emaw, i hman khawlohsak emaw a nih chhûng chuan Siamtu chu chibai i bûk tak tak thei ngâi lo vang. Vântirhkoh pahnhna thuchah hian Pathian hmangaihna leh khawngaihna a rawn târ lang ve thung a. He thuchah hian chhandamna leh chibai bûkna suak hmanga bum tawhte tân vaukhâna thu a keng a ni.

A tâwp berah chuan, vântirhkoh pathuman thuchahah hian chibai bûk tûr dik tak ni lo bûkna chuan thihna a thlen lâiin,

Pathian chauh chibai bûkna erawh chuan nunna a thlen ve thung tih kan hmu. Pathian chu Siamtu leh nunna thlentü a nih avângin a lak aţangin thil dang hmuh kan beisei thei lo. Nunna hnâr chu kan zawm lo a nih chuan, thihna bâk duhthlan tûr dang kan nei lo vang.

Ngun takin ngaihtuah teh: Eng vângin nge vântirhkoh pathumte thuchahah hian chibai bûkna hi a laimû berah a awm? Eng tin nge Setanan hruai pên a tumna lamah che kal lo va, Siamtu chu chibai i bûk ngei a ni tih i hriat theih ang? Eng tiang kawngtein nge vântirhkoh pathumte thuchah hian inpumkhatna min thlen?

RAHBI 3—A taka nunpui tûr

ZIRTÛTE TÂN BÏK: Chibai bûk han sawi hian Sabbath nîa kan thiltih hrang hrangte chauh kan rilru-ah lang thîn tlângpui a. Amaherawhchu, chibai bûkna hi chu âi chuan a zau daih zâwk tih kan hre tûr a ni. I class member-te hnênah khân chibai bûknain a huam zauzia hrilhfiah ang che.

Sawi ho tûrte:

- ❶ Chibai bûkna chuan hla sak ho leh ţawngţai ho âia zau zâwk daih a huam a. Chuti a nih chuan enga ti nge Sabbath nia kan thiltihte leh sakhaw thil kan tih dangte piah lam hi kan ngaihtuah thlen phâk ngai vak si loh le?
- ❷ Eng ti nge mi thênkhat hian kan inkhâwmnate hi awmze nei vak lo nia min hmuhsak thîn? Chu chuan chawlhkâr tuana an thiltihte nên eng nge inzawmna a neih?
- ❸ Eng tin nge chibai bûkna hi kan nunphung ve rêngah kan siam theih ang?
- ❹ Chibai bûknaa i tel vena kha i thinsung aţanga lo chhuak a ni em?

RAHBI 4—Boruak siam rawh

ZIRTÏRTÛTE TÂN BÏK: Pathian dik tak, min siama min tlantu chu chibai bÛk tÛra koh kan ni a. A hnuaia tih tÛr hrang hrang kan han chhawp chhuahte hian chibai bÛknaa kan tinzawn ber ni tÛr Pathian chu rilru-ah dah thei tÛrin min pui dâwn a ni.

Tih tÛrte:

- ❶ Inkhâwmnaa in chhiar rual atân Pathian nungchang hrang hrang sawina thu inchnâng buatsaih ang che.
- ❷ Pathian ropuizia puan chhua hna hla ngâithla ula. Tichuan, Pathian nungchang thatzia leh mawizia chu a taka in lo chan ve theih nân tawngkâiin dÏl ang che u.